

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

Первомайський навчально-науковий інститут

Кафедра економіки, обліку та підприємництва

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**«Обґрунтування прийняття управлінських рішень
і моделювання економічних ризиків»**

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність/спеціалізація	051 Економіка
Освітня програма	Економіка підприємства
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська
Викладач	Філіпішина Лілія Михайлівна, д.е.н., професор кафедри економіки, обліку та підприємництва
Контактна інформація викладача	e-mail: liliia.filipishyna@nuos.edu.ua
Консультації	На кафедрі економіки, обліку та підприємництва, очні, відповідно до графіку консультацій, індивідуальні

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Обґрунтування прийняття управлінських рішень і моделювання економічних ризиків» належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Дисципліна спрямована на формування у студентів системного підходу до процесу прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику.

Курс забезпечує засвоєння методів обґрунтування рішень, аналізу ситуацій, прогнозування та моделювання економічних ризиків із застосуванням сучасних інструментів, включаючи математичні, статистичні та імітаційні методи. Основні завдання дисципліни: ознайомлення з концепціями, принципами і типами управлінських рішень; вивчення методів аналізу ризиків, зокрема SWOT, PEST, сценарного аналізу, дерева рішень, чутливості; опанування моделей прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності; формування здатності адаптувати рішення відповідно до зміни бізнес-середовища.

Передумовами вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: «Економічна інформатика», «Економіко-математичне моделювання», «Економіка підприємства», «Економічний аналіз», «Менеджмент».

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно

інтерпретувати отримані результати.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тематичний план дисципліни

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Обґрунтування прийняття управлінських рішень				
1	Сутнісна характеристика господарських рішень	2	1	9
2	Особливості прийняття рішень господарської діяльності	2	1	8
3	Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень	4	2	8
4	Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності.	2	1	8
5	Прогнозування та аналіз господарських рішень.	4	2	8
Змістовий модуль 2. Оцінювання економічних ризиків				
7	Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	2	2	8
8	Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.	4	2	9
9	Якісний та кількісний аналіз економічного ризику	4	2	9
10	Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику	4	2	8
	Всього	30	15	75

Рекомендовані джерела інформації

- Вітлінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дис. / В.В. Вітлінський // - К.: КНЕУ, 2019. - 292 с.
- Вітлінський В. В. Ризик у менеджменті. / В.В. Вітлінський // - К.: ТОВ «Борисфен», 2018. - 326 с.
- Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризику / С.М. Клименко, О.С. Дуброва // - К.: КНЕУ, 2018. — 272 с.
- Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навч. посіб. / Н.І. Машина// - К.: ЦНЛ, 2018. - 188 с.
- Хвостіна І.М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник / І.М. Хвостіна //— Івано-Франківськ: Факел, 2019. – 258 с.
- Андрійчук, В. Г. Менеджмент: Прийняття рішень і ризик: Навч. посіб. / В.Г. Андрійчук // - К: КНЕУ, 2018. - 316 с
- Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник / В.А. Василенко // - К.: ЦУЛ, 2019. — 420 с.
- Вітлінський В. В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику / В.В.Вітлінський //- К.: Деміур, 2016. - 212 с.
- Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. / В.В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко // - К: КНЕУ, 2019. - 480 с.
- Вітлінський В.В. Економічний ризик: ігрові моделі: Навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верченко // - К.: КНЕУ, 2017. - 446 с.
- Івченко І. Ю. Економічні ризики: Навч. посіб. / І.Ю.Івченко // - К.: ЦУЛ, 2014. 304 с.
- Кігель, В. Р. Математичні методи прийняття рішень у ефективному підприємстві: Монографія / В.Р.Кігель // - К: ІЕУГП, 2019. — 269 с.

Методичні вказівки та методичні розробки

1. Філіпішина Л.М., Обґрунтування господарських рішень і оцінка ризиків Методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи студентами денної та заочної форм навчання. - Первомайськ: ПФ НУК, 2018. – 35 с.
2. Філіпішина Л.М. Методичні вказівки для тестового контролю знань, практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінка ризиків» для студентів усіх форм навчання за напрямом «Економіка підприємства» - Первомайськ: ППІ НУК, 2016. – 55 с.
3. Філіпішина Л.М.. Методичні вказівки до самостійного вивчення курсу та практичних занять з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінка ризиків» для студентів 4 курсу. – Первомайськ: ПФ НУК, 2018. – 55с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua> - Бюджетний кодекс України
2. <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?/> -Державна казначейська служба України.
3. <http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/2015%20MDGs%20Ukraine> -Звітність про виконання бюджетів
4. <http://www.ukrstat.gov.ua>. - Цілі розвитку тисячоліття // ПРООН.
5. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державний комітет статистики України
6. <http://treasury.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби статистики України. Звіти про виконання місцевих бюджетів України. -

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівень засвоєння матеріалу дисципліни здійснюється шляхом проведення поточного модульного контролю (ПМК) у вигляді тестових завдань різної складності, захисту звітів з практичних робіт, виконання індивідуального завдання та підсумкового контролю у формі іспиту.

Підсумкова оцінка з дисципліни складається з оцінок, отриманих за поточний (модульний) контроль, результатів виконання практичних робіт, виконання індивідуального завдання. У разі успішного навчання протягом семестру, тобто своєчасного та якісного захисту практичних робіт, виконання індивідуального завдання, отримання мінімально встановленої суми балів по кожному модулю виставляється підсумкова оцінка.

За всі контрольні заходи протягом семестру студент може отримати від 0 до 100 балів. Умовою допуску студента до заліку є мінімальна сума балів, яку студент повинен набрати у разі виконання всіх елементів модулів. Якщо студент не набрав мінімальну суму балів, йому рекомендується набрати цю кількість за рахунок виконання додаткового індивідуального завдання.

Студент, який отримав за всі КЗ протягом семестру не менше 60 балів, за його бажанням, може бути звільненим від семестрового екзамену. Студент, який набрав за всі КЗ менше 60 балів, складає підсумковий семестровий екзамен, до якого він допускається, якщо має за виконання всіх передбачених елементів модулів необхідну мінімальну суму 50 балів.

Практичні роботи (бали)	Критерії оцінювання виконання практичних робіт
8-7	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
7-6	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв'язує її. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
6-4	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв'язує задачу користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки
3-1	Студент складає скорочену умову задачі, робить обчислення лише за готовою формулою.
0	Студент не розв'язує задачі
	Максимальна оцінка студента за даний компонент програми у першому модулі 28 балів (4 роботи по 7 балів), у другому модулі 24 бали (4 роботи по 7 балів)

Поточний модульний контроль

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал МК1	12	11	10	9	8	7	5	4	2	1
Бал МК2	12	11	10	9	8	7	6	4	3	1

Форма контролю	Максимальна кількість балів
Модуль 1	
Виконання практичних завдань	7x4=28
Поточний модульний контроль	1x12=12
Самостійна робота	5
Всього	45
Модуль 2	
Виконання практичних завдань	7x4=28
Поточний модульний контроль	1x12=12
Самостійна робота	5
Всього	45
Іспит	10
Всього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політики навчальної дисципліни

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання відповідного виду навчальної роботи.